

Welkom

Toneel spelen en maken met volwassenen met NAH: een verkenning

Griet Carlier

Waarom toneelspelen?

- Zoektocht naar een andere vorm van expressie, creatief bezig zijn
- Mogelijkheid om zo naar buiten te komen, tonen wat je kan
- Vluchten uit de alledaagse sleur
- Durf en lef voor nodig, boost voor het zelfvertrouwen
- Nieuwe mensen leren kennen of op een andere manier leren kennen
- Je moet regelmatig grenzen overwinnen
- Je moet continu gefocust blijven
- Spelenderwijs eigenschappen en vaardigheden inoefenen die ook naast het toneel nuttig zijn

Hoe en waarom?

Onze gebruikers zelf:

- Geven zelf de inhoud aan. Resultaat in onderling overleg
- Inspelen op hun mogelijkheden maar ondertussen ook de bestaande beperkingen niet uit de weg gaan

Samen een toneelstuk maken:

- Bevordert de communicatie
- Wederzijds respect is noodzakelijk
- Vergt de nodige aandacht en gebruik van geheugen
- Expressiemogelijkheden
- oriëntatievermogen

Waarom een opvoering?

- In eerste instantie voor de cliënten zelf: een opvoering is de bekroning op het werk
- Mensen bereiken die NAH (nog) niet kennen
- Op een positieve manier een vrij groot publiek bereiken
- Zicht geven op de problematiek die gepaard kan gaan met NAH
- Maar tegelijkertijd is de boodschap: “kijk eens wat we kunnen, kijk eens hoe wij in dialoog kunnen/willen treden,”

Toneel 'spelen'

Niet enkel zelf spelen, praten, ... maar ook kijken en luisteren en reageren op ...

Spelen is niet enkel spreken maar ook bewegen, je gezichtsuitdrukking, intonatie, gebaren, ...

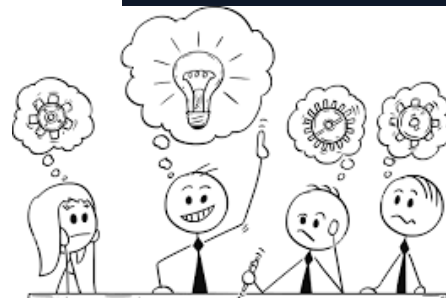
4 aspecten

- a) Plezier, het (zeer) graag (willen) doen
- b) 'Samen'werken: afspraken maken, elkaar aanmoedigen en feliciteren, naar elkaar luisteren
- c) Oefenen: steeds opnieuw proberen, volhouden, je best blijven doen
- d) Fier zijn: wees maar trots over wat **samen bereikt is**

Toneel 'maken'

Ook hier 4 belangrijke aspecten:

- a) Zoeken: creatief zijn en met elkaar overleggen
- b) Kiezen: wat wil je behouden en wat moet er geschrapt worden
- c) Bouwen: de verschillende ideeën bewerken om tot één structuur te komen, één samenhangend verhaal/geheel
- d) Opvoeren: de bekroning van het werk in een decor, met klank en muziek, kledij, belichting, ...

Onderwerp

WAT wil je vertellen?

- * NAH- gebonden zoals
 - Nanah, een sprookje over de werkelijkheid
 - Hoed je voor papier
 - Sporen in het onbestemde

* 'vrij' onderwerp zoals

- Stemmen uit de schemerzone
- Chez Miekie Moes

Wie wil je spelen?

Volledig keuze van de acteurs zelf

- ❖ Past die rol bij de inhoud?
- ❖ Hoe kunnen we dit inpassen?
- ❖ Indien niet mogelijk: wie/wat wil je dan spelen?

Toneelspelen is

Praten, tekst
zeggen

Zich 'inleven' in
een ander

Expressie,
lichaamstaal

Bewegen

Geheugen zowel
voor tekst als voor
verplaatsingen

Interactie met het
publiek

Inspelen op elkaar

SAMEN

Praten, tekst zeggen

- Afasie en andere taalproblemen:
eenvoudige tekst, korte zinnen, spreektaal
- Afasie en apraxie:
Blissymbolen, 'Zweeds' spreken, lichaamstaal en gezichtsuitdrukking, gedachten of
woorden door een 'derde' laten uitspreken
- Verstaanbaarheid door slechte articulatie en/of stemvolume:
belangrijke zaken laten herhalen door een derde

➔ belangrijk om dicht bij eigen taal te blijven

Inleven en expressiemogelijkheden

- Egocentrisme
 - Weinig tot geen empathie
 - Moeite met abstract denken, loslaten van de realiteit
- rol geven die erg dicht bij hun eigen persoon ligt
 - rol geven die op hun lijf geschreven is zodat ze zichzelf kunnen zijn, zichzelf kunnen spelen
- ➔ Zelf het stuk schrijven naargelang de spelers die je hebt of rollen aanpassen

Bewegen

- Motorische beperking
 - Door geheugenproblemen zich niet kunnen verplaatsen
- Werken met vast decor waarbij de spelers op hun vaste plaats gezet worden maar redelijk 'statisch', 'saai'
 - Proberen 'leven' in het stuk te krijgen door beweging van wie het wel kan of met 'schaduwen' werken
 - Decorwissels tussen verschillende scènes vragen wel 'tijd': eventueel oplossen met tussenfilmpjes

Geheugenproblemen en concentratie

- Teksten onthouden lukt niet/moeilijk: het toneelspelen wordt dan eerder een geheugenexamen
- Werken met tekst bijhouden cfr. partituur van een orkest
- Concentratieproblemen: raar maar valt best mee door te oefenen, oefenen, oefenen ...
- Korte scènes en back-up door schaduwen
- Zorgen voor weinig afleiding: sober decor en belichting, klank, ...
- Spelers helpen elkaar

Interactie met het publiek

- Afleiden door het publiek
- Rekening houden met de reactie

- Probeer dit te vermijden door te oefenen, oefenen, oefenen, ...
- Ook spel aanpassen aan de reacties (zoals even wachten bij gelach) proberen aan te leren door te oefenen,

Inspelen op elkaar

- Als iemand iets fout zegt of doet, zijn de anderen vaak hun 'kluts' kwijt
- Bepaald gedrag van iemand kan een ander afleiden en/of irriteren
- Binnen de repetities ruimte maken voor die fouten en proberen aan te leren wat dan te doen
- Dus terug oefenen, oefenen, ...
- Werken met schaduwen
- SAMEN centraal

SAMEN

- Vaak moeilijk om samen te leven en te werken
- Vaak moeilijk om de ander te respecteren en te erkennen in eigenwaarde
- Vanaf de eerste bijeenkomst en elke repetitie opnieuw, nadruk leggen op dat samenwerken, op het onderling respect, ...
- Negatieve reacties worden niet getolereerd
- Goede afspraken maken en 'strengere' regels rond dit samenwerken waarbij consequent reageren heel belangrijk is

Toneel maken

- Starten bij de mogelijkheden van iedereen
 - Geloven in de mogelijkheden
 - Uitdagingen niet uit de weg gaan
- SAMEN
- Oplossingen zoeken voor de beperking: ook hier in overleg gaan met de spelers. Zeker als ze reeds wat 'ervaring' hebben, komen ze soms met schitterende ideeën voor oplossingen

➔ **CREATIEF PROCES**

Reeds zes
producties

- De spelers wisselen, veranderen, verouderen
- Soms moet je spelers vervangen
- Iedere productie heeft zijn 'eigenheid', specifieke kenmerken
- Groeiproces zowel van de spelers als van de regisseur en begeleiding

Brainstorm:

- NAH-gebonden of niet? Meerderheid was er voor
- Welk aspect?
Verschillende punten die men wilde duidelijk maken (geheugen, concentratie, nood aan structuur) en opeens het idee " 't schijnt dat ik zo veranderd ben"
- Werktitel: "de trein der verandering"
- Trein als symbool van levensloop: onderweg verander je
- Welke figuren, personage zou je graag spelen?
- Wat gebeurt er?

Brainstorm:

- Niet over NAH
- Domheid en kleinzieligheid van de mens
- Mysterieus, fantasy ... Filosofisch? Beeld van 'goden' die commentaar geven op wat er gebeurt in de wereld maar zijn minstens even erg als de mens

**Een sprookje
over de
werkelijkheid**

Jacques Goetmaeckers

THEATER DEPUTIS STU

Eerste versie,
première op 17 december 2013

Herwerkte versie,
première op 14 juni 2024

EEN SPROOKJE OVER DE WERKELIJKHEID

NANAH

Boek nu de toneelvoorstelling in uw school, voorziening of vereniging

Een toneelstuk door en over mensen met een niet-aangeboren hersenletsel

Voorwaarden:

1. Besoeprij: Vanaf € 250 per voorstelling
2. Verplaatsingskosten: € 0,70 per kilometer voor het vervoer (vanuit Brugge) van de acteurs en het decor. Er wordt gebruik gemaakt van 4 wagens
3. Accommodatie: Conform de fysieke fiche, die elementen omvat zoals de zaal, de afmetingen van het speelplatform, de noodzakelijke installatie voor blind- en belichting, het noodzakelijke meubilair, enz. Ofwel beschikt de aanvragende organisatie zelf over al deze elementen, ofwel is de huur ervan ten laste van de aanvragende organisatie.
4. Timing: Mogelijke voorstellingen op dinsdag, woensdag en donderdag. Dit zowel overdag als 's avonds.

Geïnteresseerd? Neem contact op met Pieter De Saedeleer
 SIG vzw, Pachthofstraat 1, 9308 Gijzegem - 053/38.28.04
 pieter.de.saedeleer@sig-net.be - www.sig-net.be

Nanah: na NAH

Dus over verder leven met NAH

- Hoe ervaar je het hersenletsel?
- Hoe ga je om met de 'veranderde' persoon?
- Vlucht uit werkelijkheid (sprookjesfiguren) en confrontatie met de realiteit